

Sygn. akt I ACz 2161/14

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2014 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko H. W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 września 2014 roku, sygn. akt I Nc 316/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 2161/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek powoda M. W. o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że z oświadczenia majątkowego powoda oraz przedłożonych dokumentów wynika, że powód posiada znaczny majątek w postaci nieruchomości, głównie lokalowych, które dotychczas stanowiły zasadnicze źródło utrzymania powoda. Są to następujące nieruchomości: 1/ lokal mieszkalny przy ul. (...) w K. o powierzchni 48 m² o wartości ok. 200.000 zł, 2/ nieruchomość niezabudowaną (łąkę) w miejscowości B. o wartości ok. 200.000 zł, 3/ nieruchomość zabudowaną halą magazynową przy ul. (...) w K. o wartości 2.000.000 zł, 4/ nieruchomość położoną w K. o wartości 20.000 zł, 5/ lokal mieszkalny przy ul. (...) w K. o wartości ok. 150.000 zł oraz 6/ nieruchomość zabudowaną kamienicą położoną w K. o wartości 400.000 zł. Pomimo tego, że powód podał, że ze względu na zajęcie przez komornika wszystkich jego oszczędności zgromadzonych na rachunku bankowym, utrzymuje się z uzyskiwanych od rodziny drobnych sum pieniężnych i świadczeń rzeczowych, a posiadane nieruchomości nie przynoszą dochodów, Sąd uznał, że powód ma znaczne możliwości majątkowe, o czym świadczy wysokość oszczędności na zajęтым rachunku bankowym (252.000 zł) oraz dochodzona pozwem kwota (300.000 zł) z tytułu udzielenia przez powoda umowy pożyczki. Zdaniem Sądu Okręgowego twierdzenia powoda o złym stanie technicznych posiadanych nieruchomości i braku możliwości ich wynajęcia jest gołosłowna. Z zeznania podatkowego za 2013 r. wynika bowiem, że powód w okresie tym uzyskał przychód z tytułu najmu w wysokości 119.865 zł.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od ponoszenia opłaty sądowej od pozwu w całości.

W uzasadnieniu zarzucił Sądowi I instancji bezzasadne przyjęcie, że twierdzenia powoda o stanie technicznym nieruchomości oraz braku możliwości ich wynajęcia są gołosłowne. Sąd błędnie zaniedbał wezwania powoda do złożenia stosownych dokumentów czy wyjaśnień w tym względzie. Z tego względu ustalenia faktyczne Sądu I instancji w tym zakresie są oderwane od rzeczywistego stanu sprawy. Podał, że o jego możliwościach majątkowych nie świadczy ani dochodzona pozwem kwota ani też zajęte oszczędności na rachunku, skoro powód nie ma dostępu do tych środków finansowych. Wskazał, że z uwagi na nagłe zajęcie rachunku bankowego, nie posiada oszczędności i majątku, z którego mógłby wygospodarować środki z przeznaczeniem na opłatę od pozwu. Jedynym dochodem powoda jest renta w kwocie 900 zł. Nadto zarzucił błędne uznanie, że przy rozpatrywaniu wniosku o zwolnienie od kosztów należy brać pod uwagę przychód a nie dochód. Wskazał również, że z uwagi na toczące się postępowanie wyjaśniające ze współwynajmującym, został pozbawiony przychodów z tytułu czynszu za nieruchomość przy ul. (...) w K..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2005 Nr 167, poz. 1398 ze zm.) osoba fizyczna może domagać się zwolnienia od kosztów sądowych, jeżeli złoży oświadczenie, z którego treści wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Należy mieć na uwadze, że zasadą w procesie cywilnym jest ponoszenie przez strony kosztów sądowych, w tym opłat. Jedynie wyjątkowo Sąd zwalnia stronę z obowiązku ich uiszczenia. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest bowiem skierowana do osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych. Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaże, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o majątek, którego jest właścicielem. Dlatego też nazywana jest często tzw. „prawem ubogich”.

Sąd I instancji wyciągnął właściwe wnioski z przedłożonego przez powoda oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, w konsekwencji odmawiając powodowi zwolnienia od kosztów sądowych. trudno bowiem zaliczyć go do grona osób ubogich.

Jakkolwiek powód powołuje się na swą trudną sytuację finansową ze względu na komornicze zajęcie wszystkich środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, to okoliczność ta nie jest równoznaczna z brakiem możliwości uzyskania przez powoda środków finansowych z przeznaczeniem na opłatę sądową od pozwu. Ze względu na posiadany majątek nieruchomy powoda nie można zaliczyć do grona osób ubogich. Co prawda powód wskazał, że ze względu na postępowanie wyjaśniające dotyczące mieszkania przy ul. (...) w K. nie uzyskuje z tytułu czynszu żadnych przychodów, to jednak nie wykazał, by płatności z tego źródła wyczerpywały całość przychodów z tytułu wynajmu, tak by brak przychodów z tytułu wynajmu mieszkania przy ul. (...) skutkował ogólnym brakiem przychodów z tytułu najmu. Choć powód twierdzi, że posiadane pozostałe nieruchomości lokalowe nie przedstawiają realnej wartości ze względu na stan techniczny, to wskazać należy, że stwierdzenie to nie dotyczy nieruchomości gruntowych. Powód oświadczył, że posiada m in. nieruchomość gruntową w B. o deklarowanej wartości 200.000 zł, która choć nie jest obciążona prawami osób trzecich, to nie jest w jakikolwiek sposób użytkowana, nie przynosi dochodów, może zatem podlegać wydzierżawieniu lub spieniężeniu. W judykaturze podkreśla się, że posiadanie majątku, który nie przynosi dochodu oznacza, że koszty procesu muszą być pokryte z substancji tego majątku, która przez to się uszczupla, a osobie posiadającej taki majątek nie może być przyznane zwolnienie od kosztów (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego sygn. akt. 50/35; Rocznik Prawniczy Wileński 8/1936 r.). Powód może pozyskać środki finansowe na opłatę od pozwu nawet nie naruszając substancji majątku. Posiadane zasoby majątkowe, w szczególności nieruchomość w B. mogą chociażby posłużyć jako zabezpieczenie kredytu lub pożyczki, którą powód w kontekście wysokości koniecznej do poniesienia kwoty, jest w stanie uzyskać. W tej sytuacji nie ma żadnych racjonalnych przesłanek aby możliwość kredytowania potrzebnych do poniesienia kosztów przerzucić na Skarb Państwa - wszystkich podatników. Klóciłoby się to z zasadą wyjątkowości instytucji zwolnienia od kosztów sądowych. Okoliczności te przemawiają za trafnością rozstrzygnięcia

Sądu I instancji i przyjęcie, że w powód może uiścić opłatę sądową od pozwu, bez uszczerbku utrzymania koniecznego swojego i swojej rodziny.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.